

UZUPEŁNIA ZESPÓŁ NADZORUJĄCY

*miejsce
na naklejkę*

KOD UCZNIĄ

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

EGZAMIN W KLASIE TRZECIEJ GIMNAZJUM

CZĘŚĆ 1. JĘZYK POLSKI

Instrukcja dla ucznia

1. Sprawdź, czy na kolejno ponumerowanych 16 stronach są wydrukowane **22 zadania**.
2. Sprawdź, czy do arkusza jest dołączona karta odpowiedzi.
3. Brak stron lub inne błędy zgłoś nauczycielowi.
4. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
5. Rozwiązania zadań zapisuj długopisem lub piórem z czarnym tuszem/atramentem. Nie używaj korektora.
6. W arkuszu znajdują się różne typy zadań. Do niektórych zadań są podane cztery odpowiedzi: A, B, C, D. Tylko jedna z nich jest poprawna. Wybierz ją i otocz kółkiem, np. gdy wybierasz odpowiedź A:

(A)

B.

C.

D.
7. W niektórych zadaniach zdecyduj, czy zdanie jest prawdziwe czy fałszywe, i otocz kółkiem wybraną odpowiedź, np. gdy wybierasz odpowiedź P (prawda).

(P)	F
-----	---
8. Jeśli się pomylisz, przekreśl znak kółka krzyżykiem i zaznacz inną odpowiedź, np.:

(X)

B.

(C)

D.
9. Pozostałe zadania wykonuj zgodnie z poleceniami.
10. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

**UZUPEŁNIA ZESPÓŁ
NADZORUJĄCY**

Uprawnienia ucznia do:

- dostosowania kryteriów oceniania
- nieprzenoszenia zaznaczeń na kartę

Arkusz zawiera teksty
liczące więcej niż 250 słów.

**19 KWIETNIA
2017**

**Godzina rozpoczęcia:
11:00**

**Czas pracy:
do 135 minut**

GH-P2-172

Powodzenia!

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania 1.–7. zamieszczone na stronach 3.–5.

Jan Tomkowski

BESTSELLERY I ARCYDZIELA

„Nigdy nie czytaj książki, która nie ma przynajmniej roku” – radzi Ralph Emerson, amerykański pisarz i filozof tworzący w XIX wieku. Starszy od niego o jedno pokolenie angielski eseista William Hazlitt wypowiada się równie krytycznie o namiętym poszukiwaniu księgarskich nowości: „Nie mogę pojąć namiętności, z jaką większość ludzi czyta nowe książki. Książka nieprzeczytana jest dla mnie pod każdym względem książką nową, niezależnie od tego, czy wydrukowana została wczoraj, czy też przed trzystu laty”.

Również i dzisiaj w czytelnich publicznych stoją na półkach klasyczne arcydzieła (niekiedy pokryte warstewką kurzu), natomiast wypożyczający uganiają się za nowościami.

Mechanizmy promocyjne dotyczą wyłącznie świata nowości, starannie zaplanowane kampanie reklamowe mają skłonić konsumenta do sięgnięcia po całkiem nowy, nieznan jeszcze produkt. Symbolem naszych czasów jest nie arcydzieło, lecz przebój – zwłaszcza muzyczny lub kinowy. Odbiorca nie powinien poświęcać zbyt wiele uwagi jednej i tej samej płycie, superprodukcji filmowej czy odcinkowi serialu telewizyjnego. W kolejce czekają przecież już następne atrakcje.

Jesteśmy więc dziś świadkami zanikania sztuki, której celem byłoby tworzenie nieśmiertelnych arcydzieł. Obniża się również pozycja artysty, a siłą rzeczy także krytyka formującego opinie. Publiczność obywa się teraz bez krytyki, sama decyduje o akceptacji twórcy i jego dzieła. Czy jednak rzeczywiście mamy tu do czynienia ze swobodną grą rynkową, a nie – ze starannie zaplanowaną manipulacją? Czy potencjalny czytelnik wybiera całkowicie świadomie i bez nacisku? Czy znajduje faktycznie satysfakcję, gdy sięga po tytuły z list rankingowych?

Najczęściej bestseller literacki jest najzupełniej przeciętną powieścią, napisaną przez w miarę sprawnego rzemieślnika, za którym stoi znająca potrzeby rynku instytucja. Wysoki nakład i sukces finansowy rzadko łączą się z walorami artystycznymi czy intelektualnymi. Świadczą natomiast o profesjonalizmie zastosowanych mechanizmów promocyjnych.

Jak łatwo się przekonać, wzorcowy bestseller nie stawia czytelnikowi większych wymagań. Nie może ani nudzić, ani skłaniać do głębszych refleksji. Może natomiast prowokować, szokować, rozśmieszać. Czytanie przerywa się w dowolnym momencie, kartkowanie i przerzucanie w poszukiwaniu atrakcyjnego zakończenia to po prostu rutynowe zabiegi.

Przyznać muszę, że bestsellerowe nowości nigdy nie stanowiły dla mnie zbyt wielkiej pokusy. Zawsze lubiłem natomiast książki zapomniane i odrzucone, o których istnieniu świat dawno zapomniał. Zatem komuś, kto niepewnie uchyla drzwi do biblioteki, udzieliłbym takiej oto rady. Czytaj to, co chcesz czytać, ale nie omijaj klasyków. Książki klasyków to bagaż, z którym warto wędrować po bibliotece. Bo to oni, autorzy arcydzieł, kształtują od wieków nasz smak¹, uczą nas, czego mamy prawo wymagać od naprawdę wielkiej literatury.

Prawdziwa, dojrzała i mądra erudycja² nie polega na tym, by czytać wszystko. Chodzi raczej o sztukę wyboru, dzięki której z niezawodną intuicją potrafimy decydować, które książki okażą się dla nas nieodzowne, a które ze spokojem możemy odrzucić. A kiedy nęcą nas nowości, warto czasem skorzystać z rady Emersona i poczekać rok. Bo może zdarzyć się i tak, że bardzo

głośny i hałaśliwie reklamowany bestseller w ciągu roku stanie się książką całkowicie zapomnianą. I być może wcale nie będziemy musieli do niego zaglądać.

¹ Smak – tu: gust.

² Erudycja – rozległa, wszechstronna wiedza.

[482 słowa]

Zadanie 1. (1 pkt)

Otocz kółkiem P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo F – jeśli jest fałszywa.

Wypowiedzi Ralpha Emersona i Williama Hazlitta zacytowane w pierwszym akapicie są wyjaśnieniem przyczyn popularności kultury masowej.	P	F
Cytaty przywołane w pierwszym akapicie sygnalizują kwestię, do której autor nawiązuje w końcowej części tekstu.	P	F

Zadanie 2. (1 pkt)

Dokończ zdanie. Otocz kółkiem poprawną odpowiedź.

Pytania postawione przez autora w czwartym akapicie

- A. zachęcają do kupowania książek znajdujących się na listach rankingowych.
- B. sugerują zależność odbiorców kultury od działań promocyjnych.
- C. służą uzasadnieniu ważnej roli artystów i krytyków.
- D. podkreślają atrakcyjność nowości książkowych.

Zadanie 3. (1 pkt)

Dokończ zdanie. Otocz kółkiem poprawną odpowiedź.

Używanie słów „produkt”, „konsument” w odniesieniu do współczesnego rynku księgarskiego świadczy o tym, że

- A. wzrasta zapotrzebowanie na literaturę fachową i biznesową.
- B. wydawcy dbają przede wszystkim o walory artystyczne książki.
- C. książka staje się towarem, takim samym jak inne reklamowane przedmioty.
- D. popularyzowanie wartościowych książek jest dzisiaj skuteczniejsze niż dawniej.

Zadanie 4. (1 pkt)

Która wypowiedź nie jest zgodna z opinią Jana Tomkowskiego na temat bestsellerów?
Otocz kółkiem poprawną odpowiedź.

- A. Mają wysoki nakład i gwarantują sukces finansowy.
- B. Są reklamowane jako modne nowości.
- C. Zajmują wysokie miejsce w rankingach popularności.
- D. Mają niekwestionowaną wartość intelektualną i artystyczną.

Zadanie 5. (1 pkt)

Dokończ zdanie. Otocz kółkiem odpowiedź A albo B i jej uzasadnienie 1., 2. albo 3.

Wypowiedzenie „Nigdy nie czytaj książki, która nie ma przynajmniej roku” jest zdaniem

A.	pojedynczym,	ponieważ	1.	zawiera tylko jedno orzeczenie.
B.	złożonym,		2.	zawiera więcej niż jedno orzeczenie.
			3.	nie ma osobowej formy czasownika.

Zadanie 6. (1 pkt)

Dokończ poniższe zdania 1. i 2. Otocz kółkiem poprawne odpowiedzi.

1. Podkreślone czasowniki w zdaniu „Czytaj to, co chcesz czytać, ale nie omijaj klasyków” użyte są w trybie

- A. rozkazującym.
 - B. oznajmującym.
2. Tryb wskazuje, że wypowiedź należy traktować jako
- C. sugestię.
 - D. wyjaśnienie.

Zadanie 7. (2 pkt)

Czy warto czytać dzieła klasyków, czy lepiej sięgać po nowości? Uzasadnij odpowiedź, podając dwa argumenty. Nie cytuj sformułowań z arkusza.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania 8.–13. zamieszczone na stronach 7.–9.

Artur Conan Doyle

PIES BASKERVILLE’ÓW (fragment)

Sir Henry położył kopertę na stole. Adres, napisany niewprawną ręką, brzmiał: „Sir Henry Baskerville, hotel Northumberland”.

– Hm! – mruczał Sherlock Holmes. – Zdaje mi się, że ktoś bardzo interesuje się pańską osobą.

Holmes wyjął z koperty pół arkusza papieru złożonego we czworo. Rozłożył papier na stole, na środku znajdowało się tylko jedno zdanie ułożone z naklejonych powycinanych słów: „Jeśli cenisz swoje życie, trzymaj się z dala od moczarów¹”. Tylko jeden wyraz: „moczarów” napisany był atramentem.

– Może mi pan wyjaśni, panie Holmes – zapytał sir Henry Baskerville – co to wszystko znaczy i kto może się mną tak żywo interesować?

– Jeżeli pan pozwoli, zajmiemy się teraz tym ciekawym dokumentem. Został on niewątpliwie zredagowany i wysłany wczoraj wieczorem. Czy masz, Watsonie, wczorajszego „Timesa”²?

– Leży na stole.

– Jest tu świetny artykuł o wolnym handlu – rzekł. – Pozwólcie, że wam przeczytam urywek³: „Na podstawie wiadomości krążących obecnie możesz sobie wyobrazić, że twoje przedsiębiorstwo handlowe czy też przemysłowe zyska na wprowadzeniu ceł ochronnych. Jednak trzymaj się z dala od takich poglądów, jeśli cenisz ogólny dobrobyt kraju, a tym samym i swoje spokojne życie”. – Jakie jest twoje zdanie o tym artykule, Watsonie? – zawołał wesoło Holmes.

Sir Henry utkwiał we mnie wzrok pełen zdumienia.

– Nie znam się na cłach i temu podobnych rzeczach – rzekł sir Henry. – Ale wydaje mi się, że odbiegliśmy nieco od tematu.

– Przeciwnie, sir Henry, nie odbiegliśmy ani trochę. Watson zna lepiej od pana moje metody, ale obawiam się, że nawet on nie zrozumiał, o co mi chodzi w przytoczonym fragmencie.

– Przyznaję – odparłem – nie widzę żadnego związku.

– A jednak, mój drogi, istnieje bardzo ścisły związek: „trzymaj się”, „z dala od”, „jeśli cenisz”, „swoje”, „życie”.

– Do licha! Ma pan rację! – zawołał sir Henry.

– Doprawdy panie Holmes, to mi się nie mieści w głowie – rzekł doktor Mortimer, spoglądając ze zdumieniem na mojego przyjaciela. – Domyślić się, że zdanie wycięto z gazety, nietrudno, ale wiedzieć z jakiej gazety, a nawet z jakiego artykułu to jest godne podziwu! Jakim sposobem pan to odgadł?

– Znajomość czcionek drukarskich jest jedną z podstawowych umiejętności specjalisty od spraw kryminalnych.

– Ale niech mi pan wytłumaczy, dlaczego słowo „moczarów” jest napisane atramentem?

– Dlatego, że tego słowa nie ma w artykule. Inne spotkać można w każdej gazecie, ale wyraz „moczarów” trudno znaleźć. – Nasuwa mi się parę wskazówek, choć autor zadał sobie dużo trudu, aby zatrzeć wszelkie ślady. Na przykład adres napisany jest koślawymi literami, a przecież wiemy, że „Timesa” czytają tylko ludzie wykształceni. Z tego można

wywnioskować, że list układał człowiek wykształcony, który pragnął uchodzić za prostaka. Poza tym wyrazy nie zostały równo naklejone. Może to świadczyć o niedbalstwie lub pośpiechu. Czyżby autor obawiał się, że ktoś mu przeszkodzi?

– Wchodzimy teraz w dziedzinę domysłów – odezwał się doktor Mortimer.

– Powiedzmy raczej: w dziedzinę rozważań nad wyborem najbardziej prawdopodobnej hipotezy. Jest to naukowe wykorzystanie wyobraźni, przy czym mamy zawsze jakiś fakt, na którym możemy opierać nasze domysły. Zdaje się, że wysnuliśmy z tego listu wszelkie możliwe wnioski.

¹ Moczary – podmokłe, bagniste tereny.

² „The Times” – popularny brytyjski dziennik społeczno-polityczny.

³ Urywek – tu: fragment.

[496 słów]

Zadanie 8. (1 pkt)

Dokończ zdanie. Otocz kółkiem poprawną odpowiedź.

Z tekstu można wywnioskować, że relacje między Sherlockiem Holmesem a Watsonem są oparte na

- A. powierzchownej znajomości.
- B. zależności finansowej.
- C. ciągłej rywalizacji.
- D. bliskiej znajomości.

Zadanie 9. (1 pkt)

Oceń, czy wypowiedzi Sherlocka Holmesa umieszczone w tabeli są zgodne z podanymi obok stwierdzeniami dotyczącymi jego cech. Otocz kółkiem T, jeśli stwierdzenie jest zgodne, albo N – jeśli nie jest.

– „Znajomość czcionek drukarskich jest jedną z podstawowych umiejętności specjalisty od spraw kryminalnych.”	Ta wypowiedź wskazuje, że Sherlock Holmes jest kompetentny.	T	N
– „Nasuwa mi się parę wskazówek, choć autor zadał sobie dużo trudu, aby zatrzeć wszelkie ślady. Na przykład adres napisany jest koślawymi literami, a przecież wiemy, że „Timesa” czytają tylko ludzie wykształceni.”	Ta wypowiedź wskazuje, że Sherlock Holmes ma umiejętność logicznego myślenia.	T	N

Zadanie 10. (1 pkt)

Otocz kółkiem P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo F – jeśli jest fałszywa.

Sposób sporządzenia listu pozwolił Holmesowi sformułować hipotezę dotyczącą autora anonimu ¹ .	P	F
Anonim w całości składał się ze słów wyciętych z „Timesa”.	P	F

¹ Anonim – niepodpisany list.

Zadanie 11. (1 pkt)

Uzupełnij poniższe zdania 1. i 2. Otocz kółkiem poprawne odpowiedzi.

1. Z końcowej wypowiedzi Sherlocka Holmesa wynika, że bardzo ważną cechą detektywa jest

A. wyobraźnia.

B. odwaga.

2. By móc rozwiązać zagadkę, niezbędny jest mu _____, który pozwala na sformułowanie przypuszczenia.

C. niezbity dowód

D. punkt zaczepienia

Zadanie 12. (1 pkt)

Dokończ zdanie. Otocz kółkiem poprawną odpowiedź.

Aby zachować sens wypowiedzenia „Co to wszystko znaczy i kto może się mną tak żywo interesować?”, przysłówek „żywo” można zastąpić słowem

A. „nagle”.

B. „żwawo”.

C. „bardzo”.

D. „szybko”.

Zadanie 13. (1 pkt)

Dokończ zdanie. Otocz kółkiem poprawną odpowiedź.

Na podstawie tekstu można stwierdzić, że nieodłącznym elementem powieści detektywistycznej jest

- A. komizm.
- B. zagadka.
- C. zdrada.
- D. podróż.

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania 14.–17. zamieszczone na stronach 10.–11.

Ewa Kołodziejek

[MODA JĘZYKOWA]

Moda to charakterystyczny dla danej epoki i środowiska zespół cech obejmujących strój, zachowanie, zainteresowania, światopogląd. Do tej definicji słownikowej trzeba dodać język, moda bowiem obejmuje także słowa, ich połączenia, cząstki słowotwórcze. Wyraz czy wyrażenie stają się modne wówczas, gdy są używane częściej niż zwykle, a ich użycie nie jest uzasadnione potrzebami komunikacyjnymi. Wyrazy modne wydają się użytkownikom języka lepsze, ładniejsze, oryginalniejsze, atrakcyjniejsze od innych, sygnalizują w ich mniemaniu przynależność do określonego środowiska lub do jakiejś pożądanej „grupy wtajemniczenia”. Modny wyraz, zrazu atrakcyjny, staje się jednak bardzo szybko językowym natrętem i zaczyna pojawiać się w połączeniach dla niego niewłaściwych, wypierając słowa kontekstowo i znaczeniowo ustabilizowane. Nadużywanie takich wyrażeń prowadzi do zmian w całym zasobie słownym języka. Rozszerzenie zakresu użycia modnego wyrazu powoduje, że jego sens staje się ogólnikowy, rozmyty, w skrajnych wypadkach pozbawiony znaczenia.

Moda językowa obejmuje przede wszystkim słowa obce, przyswajane z języka i kultury będącej w jakimś okresie przedmiotem narodowych lub środowiskowych fascynacji. W zależności od okresu historycznego fascynowano się łaciną, włoszczyzną, francuszczyzną, angielszczyzną.

Moda na język angielski spopularyzowała przedrostki „super-”, „ekstra-”, „mega-”, „hiper-”, które w tekstach reklamy i w mowie potocznej używane są głównie jako elementy dodatnio wartościujące, służące intensyfikacji cechy: „megatanie esemesy”, „hiperatrakcyjny superkredyt”, „jogurt z ekstraduzymi kawałkami owoców”.

Modę na słowa potęgują też teksty reklam, które zawierają sformułowania sygnalizujące przynależność do określonego środowiska. Dziś, by odnaleźć się w grupie, wśród ludzi uchodzących za nowoczesnych, by – mówiąc modnymi słowami – „być na topie”, „trendy”, „super” i „cool”, trzeba używać obcych wyrażeń, być „menedżerem”, nie „kierownikiem”,

zamienić bycie „twórczym” na bycie „kreatywnym”, „wizerunek” na „image”, „model” na „design”, „podkoszulek” na „T-shirt”, „przepraszam” na „sorry”, a „dobrze” na „okey”.

Modę na tego typu zachowania słowne popularyzują media, walczące o odbiorcę wszelkimi metodami i mające największy wpływ na upodobania językowe Polaków. Moda w języku – wbrew oczekiwaniom jego użytkowników – nie wzbogaca środków wyrazu, lecz przeciwnie, zuboża je, schematyzując i banalizując każdą wypowiedź. Jest więc zjawiskiem niepożądanym, gdyż zwalniając z twórczego myślenia, przynosi i językowi, i jego użytkownikom więcej szkody niż pożytku.

[333 słowa]

Zadanie 14. (1 pkt)

Dokończ zdanie. Otocz kółkiem poprawną odpowiedź.

Z tekstu wynika, że wyrazy modne

- A. nie mają synonimów.
- B. są przejawem troski o język.
- C. świadczą o odczytaniu rozmówcy.
- D. są nadużywane bez potrzeby komunikacyjnej.

Zadanie 15. (1 pkt)

Otocz kółkiem P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo F – jeśli jest fałszywa.

Moda językowa wpływa na jakość wypowiedzi użytkowników języka.	P	F
Moda językowa pojawiła się dopiero przed kilkudziesięcioma latami.	P	F

Zadanie 16. (1 pkt)

Dokończ zdanie. Otocz kółkiem poprawną odpowiedź.

Przykłady modnych wyrazów przywołane przez Ewę Kołodziejek

- A. nadają tekstowi literacki charakter.
- B. są ilustracją omawianych zjawisk językowych.
- C. dotyczą różnic między pisownią a wymową.
- D. świadczą o braku nacechowania stylistycznego.

Zadanie 17. (1 pkt)

Dokończ poniższe zdania 1. i 2. Otocz kółkiem poprawne odpowiedzi.

1. Ewa Kołodziejek zjawisko mody językowej

A. aprobuje.

B. krytykuje.

2. Świadczy o tym fakt, że

C. dostrzega szkodliwe skutki bezrefleksyjnego używania wyrazów modnych.

D. dostrzega zalety używania wyrazów uznawanych za modne.

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania 18.–21. zamieszczone na stronach 12.–13.

Jan Kochanowski

O MIŁOŚCI

Próżno¹ uciec, próżno się przed Miłością schronić,
Bo jako lotny² nie ma pieszego dogonić?

¹ Próżno – daremnie, bezskutecznie.

² Lotny – Amor, bóg miłości przedstawiany jako skrzydlaty chłopiec z łukiem i strzałami.

Zadanie 18. (1 pkt)

Jaka jest miłość ukazana w tekście? Otocz kółkiem poprawną odpowiedź.

- A. Zwodnicza.
- B. Okrutna.
- C. Nieuchronna.
- D. Przelotna.

Zadanie 19. (1 pkt)

Dokończ zdanie. Otocz kółkiem poprawną odpowiedź.

Powtórzenie w tekście wyrazu „próżno” służy

- A. podkreśleniu ludzkiej pychy.
- B. uwydatnieniu bezradności człowieka.
- C. wzmocnieniu poczucia ludzkiej obojętności.
- D. spotęgowaniu niechęci człowieka do działania.

Zadanie 20. (1 pkt)

Otocz kółkiem P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo F – jeśli jest fałszywa.

Fraszka „O miłości” ma formę pytania retorycznego.	P	F
Fraszka Jana Kochanowskiego „O miłości” ma charakter uroczystego zwrotu do adresata.	P	F

Zadanie 21. (1 pkt)

Dokończ poniższe zdania 1. i 2. Otocz kółkiem poprawne odpowiedzi.

1. W zdaniu „Bo jako lotny nie ma pieszego dogonić?” podkreślony wyraz pełni funkcję

A. rzeczownika.

B. przymiotnika.

2. Taką samą funkcję wyraz „pieszy” pełni w sformułowaniu

C. „piesza wycieczka”.

D. „przejście dla pieszych”.

GH-P2-172

Uprawnienia ucznia do:
dostosowania kryteriów oceniania

nieprzenoszenia zaznaczeń na kartę

WYPEŁNIA ZESPÓŁ
NADZORUJĄCY

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

KOD UCZNIKA

--	--	--

*miejsce
na naklejkę*

Nr zad.	Odpowiedzi					
1	PP	PF	FP	FF		
2	A	B	C	D		
3	A	B	C	D		
4	A	B	C	D		
5	A1	A2	A3	B1	B2	B3
6	AC	AD	BC	BD		
8	A	B	C	D		
9	TT	TN	NT	NN		
10	PP	PF	FP	FF		
11	AC	AD	BC	BD		
12	A	B	C	D		
13	A	B	C	D		
14	A	B	C	D		
15	PP	PF	FP	FF		
16	A	B	C	D		
17	AC	AD	BC	BD		
18	A	B	C	D		
19	A	B	C	D		
20	PP	PF	FP	FF		
21	AC	AD	BC	BD		

W
Y
P
E
Ł
N
I
A

E
G
Z
A
M
I
N
A
T
O
R

Nr zad.	Punkty				
7	0	1	2		
22.1	0	1	2	3	4
22.2	0	1			
22.3	0	1			
22.4	0	1	2		
22.5	0	1			
22.6	0	1			

--	--	--	--	--	--	--	--	--

KOD EGZAMINATORA

.....
Czytelny podpis egzaminatora